

УДК 636. 32 / 38: 612. 62 (477.44)

СТАТЕВА АКТИВНІСТЬ ВІВЦЕМАТОК КАРАКУЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

**А.П. Китаєва, доктор с.-г. наук, професор
Одеський державний аграрний університет**

Вивчали статеву активність вівцематок каракульської породи в період парувального сезону. Встановлено зв'язок статевої активності вівцематок з тривалістю парувального періоду, статтю та ембріональним розвитком приплоду.

Ключові слова: сезон парування, вівцематки, статеві охота.

Вступ. В технології виробництва продукції вівчарства важливим є вибір оптимальних строків парування і ягніння овець, які необхідно впроваджувати, враховуючи природнокліматичні умови зони розведення конкретної породи овець та її біологічних особливостей. Відомо [1, 2, 3], що в тих господарствах, які забезпечені приміщеннями, доброю кормовою базою та трудовими ресурсами, проведення зимових ягнень сприяє збільшенню плодючості й збереженості молодняку. Зимові ягнята народжуються більш крупними, добре розвиненими, а при вирощуванні мають кращі показники м'ясної продуктивності порівняно з весняними.

У технологічному процесі виробництва продукції вівчарства, крім строків осіменіння і ягніння, важливими є і організація ягніння та вирощування молодняку. А це потребує глибоких знань біологічних особливостей, фізіологічних та зоотехнічних факторів, що обумовлюють відтворну здатність овець та інтенсивність росту ягнят на різних етапах онтогенезу.

Каракульська порода овець відноситься до проміжного типу поліестричних тварин з обмеженим статевим періодом. У тварин цього типу охота повторюється декілька раз протягом статевого періоду, який обмежений в часі і змінюється тривалим періодом спокою.

При визначенні оптимальних строків парування й ягніння овець виходять з необхідності максимального використання потенційної плодючості вівцематок, інтенсивності росту молодняку, наявності кормів. Тривалість періоду парування овець триває не більше 35-45 днів. При чому, чим коротше цей період, тим краще, так як це сприяє кращій організації ягніння і догляду за ягнятами.

В умовах півдні України найбільш сприятливим періодом парування тонкорунних і напівтонкорунних порід овець є кінець літа – початок осені коли температура навколишнього середовища коливається в межах + (15-20)°С.

Розведення овець каракульської породи потребує дещо інших умов технологічного процесу виробництва продукції. У каракулівництві основну продукцію, смушки, одержують при забої ягнят у ранньому (2-3 денному) віці. І тільки вирощують той молодняк, у якого смушки не мають товарних якостей та той, що залишається як ремонтний для свого стада та реалізації в інші господарства. Вівцематок, що залишились без ягнят доять, одержуючи

товарне молоко. Тому визначення оптимальних строків ягніння та інтенсивності прояву статевої охоти у вівцематок має важливе технологічне значення, що і було метою проведених досліджень.

Матеріал та методика досліджень. Робота виконувалася на поголів'ї вівцематок каракульської породи. Для цього в період осіменіння було відібрано 218 вівцематок різного віку, які були штучно осіменінні за 35 днів в період з 1 жовтня до 5 листопада. Статеву охоту вівцематок визначили за допомогою баранів-пробників. Інтенсивність приходу вівцематок в охоту враховували за кожні 5 днів. Стать новонароджених ягнят враховували при їх бонітуванні у віці 2-3 днів. Цифровий матеріал опрацьовували методом варіаційної статистики за Н.А. Плохинским.

Результати досліджень. Плодючість господарсько-корисна ознака, завдяки якій можна прискорити відтворення стада, підвищити товарність, а отже і рентабельність галузі вівчарства. Плодючість зумовлена спадковими особливостями, але корегується багатьма паратипічними факторами, серед яких годівля і утримання, особливо в період підготовки до парування і його проведення, має надзвичайно важливе значення, так як зумовлює стан статевої охоти.

Нашими дослідженнями встановлено, що вівцематки, перебуваючи в однакових умовах годівлі і утримання, мали різну інтенсивність прояву статевої охоти (табл.1). Так, найбільша кількість вівцематок приходить в охоту у перші 20 днів парувального періоду. Починаючи з 16 дня від початку парування спостерігалось поступове згасання статевої активності і у період з 31 по 35 день кількість вівцематок з ознаками охоти становила 3,2% від піддослідного поголів'я.

1. Прояв статевої охоти каракульських вівцематок у парувальний період

<i>Парувальний період, дні</i>	<i>Голів</i>	<i>%</i>
1-5	27	12,4
6-10	62	28,4
11-15	59	27,1
16-20	33	15,2
21-25	17	7,8
26-30	13	5,9
31-35	7	3,2
Всього	218	100

При розведенні каракульських овець в умовах південного степу України важливими є і співвідношення за статтю одержаного приплоду, яке має деяку тенденцію до мінливості (табл. 2). Так, із 218 одержаних ягнят ярочок було 117 гол. (53,7%), а баранців – 101 гол. (46,3%). Одержані дані дещо відхиляються від зоотехнічних правил співвідношення статі приплоду у популяціях тварин (50:50). Наші дані свідчать, що у

2. Стаття новонароджених каракульських ягнят

Дні осіменіння в парувальний період	Народилося ягнят, гол.	У тому числі			
		Баранці		Ярочки	
		Голів	%	Голів	%
1-5	27	11	40,7	16	59,3
6-10	62	24	38,7	38	61,3
11-15	59	25	42,4	34	57,6
16-20	33	16	48,5	17	51,5
21-25	17	10	58,8	7	41,2
26-30	13	9	69,2	4	30,8
31-35	7	6	85,7	1	14,3
Всього	218	101	46,3	117	53,7

каракульських вівцематок це співвідношення підвищується на користь ярочок, яких народилося на 7,4% більше ніж баранців.

Співвідношення ягнят за статтю необхідно враховувати при плануванні виробництва продукції каракулівництва. При визначенні впливу періоду осіменіння на статеве співвідношення ягнят при народженні виявлені деякі тенденції цього зв'язку. Так у три рази більше баранців одержано від матерів, яких осіменяли в перші 20 днів парувального періоду. Їх кількість становить 76 гол. (75,2%), проти 25 гол. (24,8%) у період з 21 по 35 день парувального періоду.

Аналогічні результати одержані й у групі ярочок, яких у перші 20 днів парувального періоду одержано 105 гол. (89,7%), а в період з 21 по 35 день 12 гол. (10,3%). Крім того виявлено і тенденція до народження більшої кількості ярочок, ніж баранців у перші 20 днів парувального періоду на 29 гол. (38,2%). У період з 21 по 35 день парувального періоду відмічена протилежна залежність: баранців народилось у 3,1 рази більше, ніж ярочок. Отже, знаючи таку залежність між статтю очікуваного приплоду ягнят, можна вести корегування його наявності у більш старшому віці при подальшому вирощуванні, на яке впливає багато чинників у тому числі й їх ембріональний розвиток, основними показниками якого є індекс ембріонального розвитку та його тривалість. Тривалість ембріонального розвитку ягнят каракульської породи (табл. 3) свідчить про відсутність суттєвого зв'язку між тривалістю суягности і періодом осіменіння вівцематок у парувальний період в середньому за кожний 5-денний період.

В середньому тривалість ембріонального періоду ягнят каракульської породи становила $150,357 \pm 1,61$ днів з коливанням від 125 до

3. Тривалість ембріонального періоду каракульських ягнят, дні

Дні осіменіння в парувальний період	Баранці			Ярочки			В середньому		
	n	X±Sx	Lim	n	X±Sx	Lim	n	X±Sx	Lim
1-5	11	150,63±0,354	148-152	16	152,375±0,765	148-162	27	151,502±0,559	148-162
6-10	24	151,166±0,710	147-163	38	144,631±4,463	129-156	62	147,898±2,586	129-163
11-15	25	151,120±0,413	148-155	34	151,353±0,386	147-157	59	151,236±0,399	147-157
16-20	16	153,375±0,942	150-164	17	151,941±0,495	147-155	33	152,658±0,718	147-164
21-25	10	151,400±1,146	145-156	7	151,714±0,511	150-154	17	151,557±0,828	145-156
26-30	9	148,555±3,192	125-154	4	144,750±7,693	125-154	13	146,652±5,442	125-154
31-35	6	151,000±0,748	148-153	1	151	151	7	151,000±0,748	148-153
Всього	101	151,035±1,072	125-164	117	149,680±2,385	129-162	218	150,357±1,611	125-164

164 днів. Однак, тварин з коротким періодом суягності (125-130 днів) було дуже мало.

За тривалістю ембріонального періоду між баранцями і ярочками не спостерігалось суттєвої закономірності. Але в середньому баранці переважали ярочок за цим показником на 1,36 дні (151,04 проти 149,68).

Найбільшу тривалість ембріонального розвитку мали баранці, одержані від матерів, яких осіменяли з 16 по 20-й день парувального періоду (153,37 дні) а найменшу (148,56 днів) – в період з 26 по 30-й день.

Коливання тривалості ембріонального розвитку баранців в середньому були в межах 39 днів, у тому числі у період з 6 по 10-й день парування їх матерів – 16 днів, а з 26 по 30-й день – 29 днів, з 16 по 20-й день – 14 днів.

У ярочок тривалість ембріонального періоду була більш вирівняною за кожні 5-денні періоди парування, за винятком з 6 по 10-й та з 26 по 30-й день. У ці періоди тривалість ембріонального розвитку ярочок порівняно з першою 5-денною парування зменшилась на 7,6 і 7,7 дня.

Коливання періоду ембріонального розвитку ярочок в середньому було в межах 33 днів, у т.ч. з 6 по 10-й день парування – 27 днів, а з 26 по 30-й день – 29 днів.

Отже, як у ярочок так і баранців спостерігалася тенденція до коливання тривалості ембріонального розвитку, яке не мало статистичної вірогідності, що спонукає проведення подальших досліджень.

Висновки

1. Статева активність каракульських вівцематок найбільш інтенсивно проявляється в перші 20 днів парувального періоду, що спонукає і більшу кількість народження ягнят від запліднених вівцематок у цей період.
2. Каракульські вівцематки народжують більше ярокочок, ніж баранців на 7,4%.
3. Тривалість ембріонального періоду каракульських ягнят станове $150,357 \pm 1,611$ днів при більшій у баранців порівняно з ярочками на 1,36 дня.

Список літератури

1. Галиева З.А., Усманов Ш.Г. Эффективность разных сроков осеменения и ягнения маток в хозяйствах республики Башкортостан // Овцы, козы и шерстяное дело. - №1. – 2008. – С. 40-42
2. Ерохин А.И., Абонеев В.В., Ерохин С.А., Соколов А.Н., Суров А.И. Живая масса ягнят в раннем постнатальном онтогенезе как прогнозирующий показатель роста, откормочных и мясных качеств овец // Овцы, козы и шерстяное дело. - №2. – 2008. – С. 85-90
3. Козачко А.В., Болдырев А.А., Неговора В.Ф. Воспроизводство овец при разных сроках осеменения в условиях Калмыкии // Овцы, козы и шерстяное дело. - №4. – 2008. – С.20-21

Китаева А.П. Половая активность овцематок каракульской породы в условиях южной степи Украины.

Изучали половую активность овцематок каракульской породы в период случного сезона. Установлена связь половой активности овцематок с продолжительностью случного периода полом и эмбриональным развитием приплода.

Ключевые слова: сезон спаривания, овцематки, половая охота.

Kitaeva A.P. Sex activity of karakul breed ewes in the conditions of Ukrainian southeru stepe.

The sex activity of karakul breed ewes in the period of breeding season has been studied. The connection of sex activity of ewes wibh the duration of breeding season, sex and embryonic development of offspring has been established.

Key words: sex activity, ewes, season has been studied.